

УДК 821.581'02.09:81'255.4:81'373.46:821.111

**Кірсєва Д. О.,
студентка,
Національний університет «Запорізька політехніка»**

**Приходько А. М.,
доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри іноземних мов економічного факультету,
Національний університет «Запорізька політехніка»**

СЛОВА-РЕАЛІЇ В КИТАЙСЬКІЙ ПОЕЗІЇ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МООВОЮ

Переклад поезії вважається набагато складнішою справою, ніж переклад художньої прози. Це пов'язано зі значними труднощами в перекодуванні специфічних параметрів поетичних творів іншою мовою – таких, як рима, темп, ритм, метрика тощо. З цієї причини перекладачі вдаються до використання більш уізнаманітнених технік, прийомів і способів відтворення поетичних творів, ніж це нормативно прийнято стосовно прозових творів, що свідчить не тільки про відсутність єдиних уніфікованих правил перекладу віршованих творів, а й про когнітивну складність процесу «перевдягання» поетичного візерунку однієї лінгвокультури в убрання іншої лінгвокультури.

Переклад – багаторівневий процес, який вимагає не тільки точності, але й чутливості до контексту, стилю та змісту оригіналу. Теоретичні підходи, які включають поняття еквівалентності, особистість перекладача, дотримання принципів адекватності та бага ще чого іншого, порозумівають важливість адаптації міжмовної інформації на всіх рівнях мови, починаючи з морфем і закінчуючи текстом. Еволюція перекладознавства характеризується наполегливим прагненням досягти балансу між збереженням оригінальної ідеї /

концепції та її узгодженням з нормами й очікуваннями інофонної аудиторії. Однак, досягнення повної точності та відповідності у відтворенні першотвору засобами іншої мови залишається подекуди важко вирішуваною проблемою. Особливо це стосується хронологічно далеких від сучасності поетичних текстів, як у випадку з китайськими віршами доби Тан (618 – 907 рр. н.е.).

Ось декілька поетичних пасажів того часу, які містять культурно насичені слова, та спроби їх передачі сучасною англійською мовою. Так, у вірші Мен Хаожаня 過故人莊 / guò gù rénzhuāng ‘Visiting a Friend's Farmhouse’. 待到重陽日，還來就菊花 / dài dào Chóngyáng rì, hái lái jiù jú huā маємо зразок трансляційної адаптації. Переклад невідомого автора: *We are looking forward to the autumn festival, when I'll return to see the chrysanthemums bloom* [4]. Адаптацію використано і при відтворенні назви фестивалю, що його перекладач вирішив передати як *the autumn festival*. У оригінальному творі Мен Хаожань писав про свято, яке англійською мовою перекладено як *Double Ninth Festival*. Фестиваль подвійної дев'ятки є традиційним осіннім святом у Китаї, яке почали святкувати у період «Воюючих царств» (475–221 рр. до н.е.) [3].

Інший приклад адаптації наочно демонструє переклад віршу Ду Фу 望岳 / wàngyuè ‘A View of Taishan’, а саме:岱宗夫如何 齐鲁青未了 / dàizōng fū rúhé qílǔ qīng wèiliǎo. Перекладач Кіанг Канг-ху переробив рядок у такий спосіб: *What shall I say of the Great Peak? The ancient dukedoms are everywhere green* [1, с. 322]. У цьому рядку *Qilu* відтворено як ‘герцогства’, щоб відобразити концепцію історичних територій, зрозумілій західному читачеві.

Іноді перекладачі вдаються до розширення / додавання контексту до окремих понять. Це можна побачити у творі Чжана Цзюліна 感遇 (其一) / gǎnyù (qíyī) ‘Orchid And Orange I’. 兰叶春葳蕤，桂华秋皎洁 / lán yè chūn wēi ruí, guì huá qiū jiǎo jié). Їх переклад автора під псевдонімом TRADITIONSHOME виглядає так: *In Spring the orchid is flush with leaves and flowers; In Autumn, the sweet smelling olive is bright as the moon* [2].

У цій строфі увагу слід звернути на переклад 皎洁 / jiǎo jié – *bright as the moon*, де було використано конкретизацію, адже передати його значення можна різними варіантами – приміром, як *bright, shiny, sparkling, gleaming* тощо. Опрацьовуючи текст, перекладач конкретизує прикметник, додаючи семантичну інформацію, яка змінює сприйняття слова *jiǎo jié*. Тож, анонімний перекладач додав до свого паратексту інформацію, з якою слід асоціювати китайське слово, що – у свою чергу – дозволяє читачеві більш-менш адекватно інтеріоризувати пафос оригінального твору.

Шляхи і способи художніх перекладів середньовічних китайських реалій сучасною англійською мовою демонструють поступову трансформацію поетичних традицій, притаманних китайській лінгвокультурі. Під час перекладу кожне суто східне слово-реалія було переосмислено, перероблено, перефразовано або навіть вилучено з паратексту. При цьому включення виноска і приміток має важливе значення при читанні перекладеного твору. Особливо це стосується стародавньої літератури, оскільки подібні вірші можуть бути складними для розуміння не лише для іншомовного реципієнта, але й того, хто розмовляє сучасною китайською мовою.

Література

1. Bynner W. Three Hundred Poems of the T'ong Dynasty. Taipei : Locus Publishing, 1965. 447 p.
2. Philo S. Orchid and Orange 1 : електрон. версія. URL : <https://100tangpoems.wordpress.com/2017/01/13/orchid-and-orange/> (дата звернення 19.01.2025).
3. The Double Ninth Festival : електрон. версія. URL : https://www.chinadaily.com.cn/english/doc/2002-10/09/content_359355.htm (дата звернення 19.01.2025).
4. Visiting an Old Friend on His Farm-Meng Haoran (孟浩然) : електрон. версія. URL : <https://www.tangdynastypoetry.com/visiting-an-old-friend-on-his-farm/> (дата звернення 19.01.2025).